

Oprindeligt skrevet som fagligt indlæg/læserbrev til *Hexis nyhedsbrev*

Space Oddities

- unges egne rum ?

En kort introduktion til udvalgte britiske forskningsartikler og projekter om børn og unges modificering og prægning af voksentilrettelagte rum

Introducerende bemærkning

I nyhedsbrev nr. 14 havde redaktøren, Carsten Sestoft, et interessant afsnit om en fransk sociolog, Julie Delalande. Det ledte frem til det følgende spørgsmål fra redaktøren: "er ikke hele denne emnekreds, der drejer sig om børn og unges relativt selvforvaltede dannelse af sociale mønstre og hierarkier, et underbelyst område?". Jeg tror, at Carsten kan have ret i, at der stadig kan gøres en hel del interessant arbejde på dette område. Her kommer så et forsøg på kort at præsentere nogle af de artikler og projekter, jeg er bekendt med - og også nogle slutovervejelser om brug af Bourdieus feltteori i denne sammenhæng. Jeg støtter mig her til Broady's læseværdige og letlæselige bearbejdning fra 1991.

Studier af unges gadeliv

Children's Geographies. Playing, living, learning (Hollway og Valentine, 2000), belyser via en række konkrete feltstudier i Storbritanien (og USA, Sydamerika og Afrika), på landet, i byer og forstæder, hvordan børn og unge forsøger at indtage og forandre eller modificere rum, regler og mønstre, som oftest er voksenstyrede eller voksenskabte. Der er tale om lege, læring og den særlige barnlige/ungdommelige opportunisme, som finder sted oftest på gaden, på hjørnet, plænen, markerne, i høstakken osv, uden for institutionerne og hjemmets fire vægge. Måske er dette typisk særligt for britiske arbejderkvarterer, hvor husene har været for små til at *hele* familien kunne få 'en hyggelig aften', og hvor klubberne har været fraværende?

Orwain Jones' artikel (2000)¹ viser hvordan sikre, renskurede eller blot voksen- tilrettelagte rum bliver indtaget og omarbejdet på unges betingelser, så vidt muligt. En høstak som legeplads er attraktiv som midlertidig mulighed, noget som barnet kan tage i besiddelse på sin måde og dermed undvige den voksne dagsorden. Artiklen anlægger, som flere andre, et aktør-perspektiv, der fremstiller den unge som handlende, 'der vrider sig i de bånd, der binder mig'.

Hugh Matthews, Melanie Limb og Mark Taylors artikel (2000)² betegner med inspiration bl.a. fra kulturteoretikeren Homi Bhabha nogle undersøgte ungdoms-gademiljøer som *tredje rum*, hvor unge selv skaber og forhandler deres relation ind imellem skole og hjem og andre voksenskabte rum. Gaden bliver et identitetskabende og selv-skabende domæne for drenge såvel som piger – ikke kun for drenge! *Tredje rum* begrebet er søgt konkretiseret i unges hverdagsoplevelser på gaden. Her hvor unge samles, 'hænger ud', 'uden-for' (out of place) skaber de deres eget *inden-for*, deres eget sted, uden for voksnes styrings- og overvågningsregimer, men også (jvf. brugen af *Third Space*-begrebet) et sted, hvor identitet skal skabes og tages.

¹ Orwain Jones *Melting Geography. Purity, disorder, childhood and space.*

² Hugh Matthews, Melanie Limb og Mark Taylor *The 'Street as Thirdspace'*.

Unge har i mindre grad end voksne adgang til steder 'bag scenen', steder hvor de kan 'trække sig tilbage', skriver forfatterne. Gaden bliver det marginaliserede rum, som de er mere eller mindre tvunget til at indtage. Værelset, familierummene, klubben sætter for trængte kår for (rum)udfoldelse. Her kan de unge ikke trække grænser og sætte præg på rummene i samme grad. På gaden er der albuenum. Sociale konventioner kan her afprøves, og uafhængighed kan udleves. Gaden er midlertidigt uden for voksenindflydelse, et mellem/overgangs-rum, hvor flydende domæner og grænser eksisterer og flytter sig (som barnet flytter sig mod ungdom, og den unge flytter sig mod voksenlivet). Gaden præges også af hierarkier og spænding, dette er desværre underbelyst i artiklen, men også en inklusion som de gør mere ud af at beskrive (immervæk en inklusion, hvor unge, ikke voksne, inkluderer unge). I gademiljøerne kan de unge afprøve og udleve forskelle (se også bemærkninger om Les Back's arbejde senere i indlægget) og skabe tilhørsforhold. Gaden er samtidig en kreativ overgang mellem barnets frihed og den voksnes ansvar. Grupper og steder i Kettering og Daventry i midtengland dannede baggrund for forfatternes feltstudier.

Kort om andre artikler i bogen: Samantha Punch undersøger børn og unges strategier til at forlænge leg og tiltvinge sig kontrol med den sociale verden, særligt brug af tid og rum, som er tilrettelagt af voksne. Artiklen lægger vagt på at illustrere overlap mellem skole, arbejde og lege-aktiviteter (feltstudier i Bolivia). Tracey Skelton skriver særligt om pigers forsøg på at sætte deres egne ben forest og undgå former for tilpasning og domesticering, som ellers lå i kortene (feltstudier i Wales). Så er der Gill Valentine, Sarah Hollway og Nick Bingham, der skyder hul i nogle myter omkring børn og internetvaner: Mens voksne går i moralsk panik over børns online praktikker, så er der hos børn ikke nogen distinktion mellem online og offline socialt liv: de komplementerer hinanden og er gensidigt forbundne/konstituerede, argumenterer forfatterne. Voksne er bekymrede over porno på nettet, for eksempel, mens børnene siger: dette er ikke kun på nettet. Det var allerede allevegne i off-line rum. Forfatternes studier påpeger, at børn bruger nettet til at supplere og udvikle deres offline aktiviteter, og at online børn er ikke isolerede³.

Studier af livet på legepladsen

Forbidden Games (1997). Min tidligere anden vejleder (secondary supervisor) Phil Cohen, har på det tidligere Centre for New Ethnicities Research ved University of East London, også udgivet en række working papers, flere af dem i samarbejde med Les Back og Michael Keith, fra Goldsmiths, som også har lavet feltstudier af unges felter og forhandlinger. Disse arbejder omhandler børns leg, forholdet mellem geografi, race, sted og identitet og spørgsmål om community, territorium og sikkerhed.

Fra *Forbidden Games* vil jeg blot kort præsentere metoden, for at afvige fra opsummering af hovedpointer i de andre tekster/artikler. I et projekt kaldet *Playwatch* anlægger Cohen tre faser. Første fase indebærer fire former for observation/studier af børns rum-steren på en legeplads: 1) et fast monteret videokamera (totaliserende abstraktion, men svært at forstå/gi mening til det der foregår), 2) klip fra videokameraets optagelser vist til børn, lærere og legeplads-personale (den lokale viden, situerer/fortæller så, hvad de tror, der sker via videofilmen), 3) en professionel ansat optager sekvenser på egen hånd for at vise, hvad

³ Samantha Punch *Children's Strategies for Creating Playspaces. Negotiating independence in rural Bolivia*. Tracey Skelton 'Nothing to Do. Nowhere to Go?' *Teenage girls and 'public' space in the Rhondda Valleys, South Wales*. G. Valentine, S. Hollway and Nick Bingham *Transforming Cyberspace. Children's intervention in the new public space*.

han/hun mener, der foregår, og 4) Cohen selv, forskeren, vader rundt og kigger og tager noter. I anden fase sammelignes disse forskellige udlægninger fra de forskellige perspektiver, og Cohen kigger på ligheder og forskelle - et godt eksempel på triangulering. I tredje fase søger de involverede at gennemtænke hvordan de data, som de har fundet/konstrueret, har praktiske implikationer for skolen og legeplads-regler og visioner i det hele taget.

Kontakt, konfrontation og identitetsudvikling

Les Back har studeret kontakt og konfrontation mellem en række forskellige etniciteter i østlondon og har efter sine feltstudier bemærket, at de unge - i en konstant udviklende proces - plukker mellem en stribe mulige identifikationer og stilarter og tilhørsforhold. Kontakt handler ikke så meget om de vanlige stereotyper i sort/hvid (sic) forstand. Han argumenterer for, at der er et spektrum af identifikationer tilrådighed, som de unge løbende tager til sig og efterlader. Tilstedeværelsen af mennesker og grupper der er af 'blandet race' eller blot kommer et helt andet sted fra, giver de hvide unge nye muligheder og dilemmaer (sprogligt har formuleringerne blandt de unge flyttet sig fra 'halfcaste' til 'mixed race'. Der er en forskel i og med at den sidste italesættelse ikke indbygger et race-'underskud'). Steder bliver tilskrevet betydning og tilhørsforhold, men der er ikke tale om skarpe territoriale grænser, og de unge hænger ud, tager til sig og smider fra sig: selve etnicitets-begrebets opfattes mere flydende, under forhandling. "It is like if you are white living in a black area you'll have a little black in you, and if you are black living in a white area you will have a little white in you", siger en teenager til Les Back.

Jeg finder det opmuntrende, at der bliver skudt en pil gennem en stiv 'os og dem'-logik, men stiller spørgsmål ved om Les Back's skildring af "interracial harmony" og "syncretism" er lige lovlig romantisk (og om han har overset noget)? Han viser dog, hvordan unge i rum som de selv får lov til at præge, skaber dynamiske og sårbare kulturelle former som *samtidigt* kan være både eet og andet - og som næste forår er forandret!

Jeg har tidligere arbejdet med læring, identitet og konflikthåndtering i institutionaliserede, alternative og uformelle uddannelsesmiljøer (Høg Hansen, 2003) og går og funderer på at lave noget om rum og læring i institutioner (klubber) versus ikke-institutionaliserede ungdomsmiljøer (gader, steder) for at se på forskelle i måderne de unge præger, lærer og forhandler magt i sådanne miljøer: om hvordan unge omgås/omdefinerer det voksentilrettelagte, og om hvordan de finder rundt, og sig selv, i mindre tilrettelagte rum. Jeg finder kulturgeografiske tilgange, som ovenstående, meget inspirerende, men kunne måske også bruge Bourdieu's feltteori til at strukturere et sådant arbejde? Det er spændingen mellem at 'blive forvaltet', og selv-forvaltningen (herunder selvskabelsen i forhold til andre, og rummets betydning), jeg er interesseret i.

Bourdieu's feltteori via Broady

Hverdagslivet bliver gennem Bourdieu's feltperspektiv et konglomerat af felter – familie, arbejde, fritidsliv, et felt af fodboldtossede, poesiinteresserede eller/og akademikere osv, og også et konkurrence system hvor symbolsk kapital investeres og anerkendes, og tages fra en. Regulariteter eksisterer, som ikke er klart synlige eller kodificerede. Her kommer specifikke disponeringer og indsatser til udtryk, og vi strider så om symbolske og materielle tilgange inden for disse relativt autonome felter. Positioner defineres i forhold til andre positioner (vi gør og siger i forhold til, hvordan andre gør), og begrebet kan så forklare, hvorfor vi underkaster os former for tvang uden fysisk vold, men også hvordan modstand og rebelisme

opstår. Der må da være grobund for at kunne sige noget interessant om ungdomsmiljøer med feltteoretisk greb? Særligt i felter hvor aktør- og selv-skabelse er underlagt vokseværk og rysteture i både fysisk og mental forstand! Men forudsætter brug af feltbegrebet så ikke, at vi ikke blot taler om socialt strukturerede rum, men også om *institutionaliserede* rum, som Broady siger?

Det er blevet sent, og redaktøren skal have nyhedsbrevet sendt ud. En debat er måske hermed begyndt, og vi kan se, hvad der sker i nyhedsbrevet fremover.

Anders Høg Hansen

Literaturliste:

Back, Les (1996) *New Ethnicities and Urban Culture*. London: UCL Press.

Broady, Donald (1991) *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieu's författarskap och den historiska epistemologin*. Stockholm: HLS Forlag. [pp. 266 – 294 'Fält']

Cohen, Phil (1997) *Forbidden Games*. London: Centre for New Ethnicities Research. Working Paper 5, University of East London.

Hollway, Sarah og Gill Valentine (eds) (2000) *Children's Geographies. Playing, living, learning*. London: Routledge.

[en række artikler herfra er brugt inde i læserindlægget. Detaljer i parentes i brødtekst og i tilhørende fodnoter]

Høg Hansen, Anders (Oct. 2003) *Dialogue With Conflict. Jewish-Palestinian Educational Projects in Israel*. Nottingham: Nottingham Trent University, *Theory, Culture & Society* Centre [Upubliceret PhD afhandling].

Læs mere:

Back, Les, Phil Cohen og Michael Keith (1998). *Finding the Way Home Working Papers. First Takes*. London: Centre for New Ethnicities Research, University of East London

Back, Les og Michael Keith (1996) 'Rights and Wrongs. Youth, Community and Narratives of Racial Violence, pp 131-162 i P. Cohen *New Ethnicities. Old Racisms*. London: Zed Books.

Reay, Diane (1995) 'Using habitus to look at 'race' and class in primary school classrooms' in M. Griffiths and B. Joyner *Antiracism, Culture and Social Justice in Education*. Stoke-on-Trent: Trentham Books.

Røgilds, Flemming (1993) *Youthnicity. A Bridge between Young Immigrants and Danes?* Migration 18.

Kort om forfatteren til indlægget:

Anders Høg Hansen er PhD (Nov. 2003) fra *Theory, Culture & Society* Centre, Faculty of Humanities, ved Nottingham Trent Universitet. Han arbejder pt. (dec. 2003) som research associate ved Leicester Universitets Department of Museum Studies.